

## บทที่ 4

### ประเภทของมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งมะฮัรออกเป็นสองประเภทด้วยกัน

#### ประเภทที่หนึ่ง มะฮัรมุสัมมา

มะฮัรมุสัมมาคือทรัพย์สินที่ได้กำหนดไว้ก่อนทำสัญญาสมรสหรือได้กำหนดไว้ หลังจากได้ทำสัญญาสมรสเสร็จสมบูรณ์แล้ว ด้วยความยินยอมกัน โดยได้มีการทำข้อตกลงกันไว้ ชัดเจนก่อนทำสัญญาสมรสหรือ โดยการกำหนดของผู้พิพากษา(หะกิม) เพราะสิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้ครอบคลุมคำคำรัสของพระองค์อัลลอฮฺ (สุบฮานะฮฺ) ในซูเราะห์ อัลบะเกาะเราะห์ อายะฮฺ 237

وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصَفُ مَا فَرَضْتُمْ

ความว่า “โดยที่พวกเจ้าได้กำหนดมะฮัรให้แก่พวกนางแล้ว ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้าได้กำหนดไว้”

สำหรับทรัพย์สินที่สามีได้ส่งมอบให้แก่ภริยาก่อนทำสัญญาสมรสตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือได้ส่งมอบหลังจากได้ทำสัญญาสมรสเสร็จสมบูรณ์แล้ว ทรัพย์สินดังกล่าวก็เรียกว่า มะฮัรมุสัมมาเหมือนกัน อย่างเช่นเสื้อผ้าที่สามีได้ส่งมอบให้แก่ภริยา เพื่อสวมใส่ในวันสมรส หรือของขวัญที่สามีได้มอบให้แก่ภริยา ก่อนมีการร่วมประเวณีกัน หรือหลังจากได้มีการร่วมประเวณีกันแล้ว เพราะว่า สิ่งที่ชุมชนได้กระทำกัน ตามขนบธรรมเนียมประเพณี ก็เปรียบเสมือน เงื่อนไข ที่ได้มีการทำข้อตกลงกันไว้ก่อนทำสัญญาสมรสด้วยวาจา (Al-zuhaili , 1989:7/266)

#### เงื่อนไขที่ใช้กับมะฮัรมุสัมมา

##### 1. เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกันระหว่างสามีภริยา

นักกฎหมายอิสลามมีข้อขัดแย้งได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : มะฮัรเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องจ่ายจำนวนเต็ม เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกัน (Ibnu Rusd al-qurtubi, 1995:3 / 972) (Zaidan, 1997:7/88) (Al-dusuqi, 1998:2/300) ) และ (Muhammad alish, 1989:3/431)

การร่วมประเวณีหมายถึง ชายที่เป็นสามีได้ล่วงอวัยวะสืบพันธุ์ของเขา เข้าในช่องคลอด

ของสตรีที่เป็นภริยา โดยได้ล้าลอวัยวะสืบพันธุ์หรือประมาณนั้น(ในกรณีไม่มีคอเช่นนั้น)  
(Salih bin ghaghir al-sadlan, 1995 : 45 ) (Zaidan, 1989 : 7/ 289 )

เมื่อสามีได้มีการร่วมประเวณีกับภริยากันแล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาว่าตอนที่ได้มีการร่วมประเวณีนั้น เป็นการร่วมประเวณีที่ศาสนาได้อนุญาต เช่น ได้มีการร่วมประเวณีในขณะที่ภริยาสะอาดไม่มีประจำเดือน หรือว่าเป็นการร่วมประเวณีที่ศาสนาไม่อนุญาต เช่น ได้มีการร่วมประเวณีในขณะที่ภริยามีเลือดประจำเดือน ดังนั้นเมื่อสามีได้ร่วมประเวณีกับภริยาของตนแล้ว วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรจำนวนเต็ม เพราะถือว่าสามีได้รับสิทธิของคนตามข้อตกลงสมรส โดยสมบูรณ์แล้ว คือได้เสพอวัยวะเพศภริยา จึงวาญิบต้องจ่ายมะฮัรตามข้อตกลงไว้

สำหรับหลักฐานมีดังต่อไปนี้

#### หลักฐานจากอัลกุรอาน

1. คำดำรัสของพระองค์(สุบฮานะฮฺ) ในซูเราะห์อันนิซาอฺ อายะฮฺ 24 พระองค์ได้ตรัสว่า:

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً

ความว่า “ ดังนั้นสตรีคนใดที่พวกเจ้าเสพอวัยวะด้วยนางจากบรรดาสตรีเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนางสิ่งซึ่งตอบแทน (มะฮัร) แก่พวกนาง”

คำว่า : เสพอวัยวะในที่นี้หมายถึงได้มีการรวมประเวณีกัน

2. พระองค์(สุบฮานะฮฺ)ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์อัลบะเกาะเราะห์ อายะฮฺ 21

وَكَيفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُم إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا

ความว่า “และพวกเจ้าจะเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้อย่างไรทั้งๆ ที่บางคนของพวกเจ้าได้แนบกาย”<sup>146</sup> กับอีกบางคนแล้วและพวกนางก็ได้เอาคำมั่นสัญญาอันหนักแน่นจกพวกเจ้าแล้วด้วย”

คำว่า : อัดฮิฟญอะ (الافضاء) ในอายะฮฺหมายถึง การร่วมประเวณีกัน

<sup>146</sup> หมายถึง ได้การร่วมประเวณีกันแล้ว

หลักฐานจากสุนนะห์

ท่านรสูลุลลอฮฺ (ศ็อลฯ) ได้กล่าวไว้<sup>147</sup> :

أَيُّمَا امْرَأَةٍ نَكَحَ بِغَيْرِ إِذْنٍ وَلِيِّهَا فَنَكَاحُهَا بَاطِلٌ, فَنَكَاحُهَا بَاطِلٌ, فَنَكَاحُهَا بَاطِلٌ, فَإِنْ

دَخَلَ بِهَا فَلَهَا الْمَهْرُ بِمَا أُسْتَحْلَ مِنْ فَرْجِهَا فَإِنْ اسْتَجْرُوا فَالْسلطانُ وليٌّ مِنْ لا وِليِّ

لِهَا

رواه الخمسة إلا النسائي

ความว่า “สตรีใดก็ตามที่สมรสโดยมิได้รับอนุญาตจากวะลีย์ของตน การสมรสของนางเป็นโมฆะ การสมรสของนางเป็นโมฆะ การสมรสของนางเป็นโมฆะ หากได้ร่วมหลับนอนกับนาง นางก็มีสิทธิในมะฮัรจากการที่ถือว่าอวัยวะเพศของนางเป็นที่อนุมัติ หากพวกเขาขัดแย้งกันสุดคำอันคือวะลีย์สำหรับสตรีที่ไม่มีวะลีย์” หะดีษนี้รายงานโดยผู้รายงานทั้งห้า<sup>148</sup> ยกเว้นอันนะซาอีย์

เมื่อได้เสียชีวิตฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภรรยา

นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภรรยาได้เสียชีวิตก่อนได้ร่วมประเวณีกัน<sup>149</sup> ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสและเป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม ประเด็นนี้พวกเขามีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : ภริยามีสิทธิรับมะฮัรจำนวนเต็มเพราะการเสียชีวิตไม่ใช่เป็นสาเหตุที่ทำให้มะฮัรเป็นโมฆะ

(Zuhaili, 1989:7/290)(Zaidan,1997:7/90)

ในกรณีนี้ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสและฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิตประเด็นนี้นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่มีทัศนะที่แตกต่างกันออกเป็นสองทัศนะด้วยกัน

ทัศนะที่หนึ่ง นักกฎหมายอิสลามที่สังกัดมัซฮับมาลิกีย์ได้กล่าวว่า : ในกรณีนี้<sup>150</sup> สามีไม่ต้องจ่ายมะฮัรมิให้แก่ภริยาแต่นางมีสิทธิมรดกอะห์และมรดก พวกเขาไม่ได้ยกหลักฐานจากอัลกุร

<sup>147</sup> หะดีษนี้ในศอฮืออิบน์มาฮะฮฺ กิตาบุนิกาสฺ บทไม่สามารถทำการสมรสได้นอกจากผู้ที่เป็นวะลีย์ หะดีษเลขที่ 1536 ในศุนันอบูดาูด กิตาบุนิกาสฺ บทวะลีย์ หะดีษเลขที่ 2083

<sup>148</sup> ผู้วิจัยได้อธิบายแล้วผู้รายงานทั้งห้าหน้า 20

<sup>149</sup> ในกรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามี ภรรยาได้เสียชีวิตหลังจากได้ร่วมประเวณีกันแล้ว ก็เข้าข่ายประเด็นแรกที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

<sup>150</sup> ในกรณีนี้ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสและเกิดฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิตและเป็นการสมรสที่ถูกต้อง

อานและสุนนะห์เพียงแต่ได้กียาศการเสียชีวิตกับการหย่าร้าง ถ้ามีการหย่าร้างกันก่อนได้ร่วม  
ประเวณีและมีได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรส สามีนไม่ต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภรรยา การเสียชีวิต  
ก็เช่นเดียวกัน(IbnuRusd al-qurtubi,1995: 3/979) (Ibnujuza al-maliki:227)และ(Salih bin ghaghir  
A ghaghir l-sadlan, 1997:45)

ทัศนะที่สองเป็นทัศนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลามรวมถึงนักกฎหมายอิสลามที่  
ตั้งกัคนัซฮับหะนะฟี ซาฟีอีและหัมบะลี พวกเขาได้กล่าวว่า: วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิถ  
ให้แก่ภรรยา นางต้องมีอิดคหะห์และต้องได้รับมรดก

(Zuhaili,1989:7/290)(Salih bin ghaghir, 1997:45)(Al-kasani,1998:2/588)(Al-bujairimi,1994)

(Ibnuqudamah,1997:10/149)

### หลักฐานจากหะดีษ

หะดีษที่เล่าจากอับดุลลอฮฺบุตรมัศอูด(เราะฎีฯ)<sup>151</sup>

عن ابن مسعود انه سئل عن رجل تزوج امرأة ولم يفرض لها صداقا ولم يدخل بها  
حتى مات فقال ابن مسعود : لها مثل صداق نساءها لا وكس ولا شطط وعليها العدة  
ولها الميراث فقام محفل ابن سنان الأشجعي فقال: قضى رسول الله صلى الله عليه  
وسلم في بروع بنت واشق مثل الذي قضيت ففرح بها ابن مسعود

ความว่า “เล่าจากอับดุลลอฮฺบุตรมัศอูด (เราะฎีฯ) ว่าเขาถูกถามถึงชายผู้หนึ่งได้สมรสกับสตรีผู้หนึ่ง  
โดยที่เขายังมีได้กำหนดมะฮัรให้แก่นาง ทั้งยังมีได้ร่วมประเวณีกับนางอีกด้วย, เขาได้เสียชีวิตไปเสีย  
ก่อน ? อิบน์มัศอูด(เราะฎีฯ) ได้กล่าวว่า : นางมีสิทธิได้รับมะฮัรที่ใกล้เคียงกับมะฮัรของสตรีที่เป็น  
ญาติของนาง โดยไม่น้อยและไม่มากกว่าและนางจะต้องอยู่ในอิดคหะห์<sup>152</sup> และนางมีสิทธิได้รับกอง  
มรดก มิกอลบุตรซันานอัลอัษญะอีย์ลุกขึ้นยืนแล้วกล่าวว่า: ท่านรสูลลอส (ต่อลา) ได้ตัดสินไว้ใน  
กรณีของบ่าวะอบูตรีวากซึ่งเป็นสตรีผู้หนึ่งของพวกเราเหมือนกับที่ท่านได้ตัดสินในคดีนี้ คำพูด  
ดังกล่าวทำให้อิบน์มัศอูด(เราะฎีฯ)ดีใจมาก”

ตามกฎหมายอิสลามอีกด้วย

<sup>151</sup> หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างแล้วในหน้า 61

<sup>152</sup> อิดคหะห์ในเชิงภาษามาจากรากคำของคำว่า:อัลอะคาด(العقد) และอิฮศอส(الاحصاء) หมายถึงจำนวนวัน  
และกรูอ(القرء) หมายถึงสละจากเลือดประจำเดือนของสตรีตามทัศนะมัซฮับซาฟีอีและมาปประจำ  
เดือนตามทัศนะมัซฮับหะนะฟีที่สตรีต้องนับ ในเชิงวิชาการหมายถึงระยะเวลาที่สตรีต้องรอคอยและไม่  
สามารถจะสมรสได้ในช่วงระยะเวลานี้หลังจากสามีของนางได้เสียชีวิตลงหรือหลังจากสามีของนางได้หย่าร้างกับ  
นางแล้ว(Al-saiyid sabiq,1994:2/341)

หะดีษนี้สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า : ต้องจ่ายมะฮัรด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิตและภริยามีสิทธิรับมรดกอีกด้วย (Al-shaukani : 2 / 280)

### หลักฐานจากอิจญ์มาอ

บรรดาเศาะฮาบะห์ได้อิจญ์มาอกันว่า: ต้องจ่ายมะฮัรด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิต (Salih bin ghaghir al-sadlan, 1997:46)

และได้ให้เหตุผลอีกว่า สัญญาสมรสเป็นสัญญาที่มีความผูกพันกับชีวิต ด้วยสาเหตุผลหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิต สัญญาสมรสก็ได้สิ้นสุดลง เมื่อสัญญาสมรสได้สิ้นสุดลง ต้องได้รับผลตอบแทนเปรียบเสมือนการเช่า(Zuhaili, 1989:7/290)(Salih bin ghaghir al-sadlan, 1997:46)

อิบนุกุฎามะห์ได้กล่าวว่า : การที่ไปกียาสการเสียชีวิตกับการหย่าร้างเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะการเสียชีวิตมิได้ทำให้การสมรสต้องขาดกันก่อนที่การสมรสจะสิ้นสุด<sup>153</sup> เพราะฉะนั้นสามีต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิต ก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน แตกต่างกับการหย่าร้าง การหย่าร้างกันทำให้การสมรสต้องขาดกันก่อนที่การสมรสจะสิ้นสุดเพราะฉะนั้นไม่ต้องจ่ายมะฮัรด้วยสาเหตุมาจากการหย่าร้างก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันและภริยาไม่ต้องมีอิดคะห์(Ibnuqudamah, 1997:10/149)

การที่ไปกียาสการเสียชีวิตกับการหย่าร้างเป็นสิ่งที่ขัดต่อบทบัญญัติ(مخالفة للنص)

(Al-shaukani : 2/280 )

อิหม่ามอัลนาวาวีได้กล่าวว่า : ข้าพเจ้าเห็นว่าสิ่งที่ถูกต้องที่สุดวาญิบต้องจ่ายมะฮัรด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิตเพราะหะดีษที่เล่าจากอิบนุญะฮ์ฮุด<sup>154</sup> (เราะฎี)เป็นหะดีษเศาะฮิฮฺ หะดีษนี้รายงานโดยอบูดาอูด ตริมิซียะฮ์และนะซาอียะฮ์ ตริมิซียะฮ์กล่าวว่า : หะดีษนี้เป็นหะดีษหะซันเศาะฮิฮฺ

(Al-nawawi,1992:8/605)

### 3. ได้ร่วมหอเดียวกัน

คำว่า : ได้ร่วมหอเดียวกันหมายถึงสามีภริยาได้อยู่ร่วมกันสองต่อสองในสถานที่แห่งหนึ่งโดยทั้งสองสามารถร่วมประเวณีกันได้ บุคคลอื่นไม่สามารถที่จะเข้าไปได้ทั้งๆ ที่ทั้งสองไม่มีสิ่งที่ขัดขวางในด้านอารมณ์ ความรู้สึก สัมผัสทั้งห้าหรือในด้านซุรีย<sup>155</sup>

<sup>153</sup> การสมรสได้สิ้นสุดลงคือเมื่อชีวิตได้สิ้นสุดคือการเสียชีวิต

<sup>154</sup> หะดีษที่ผู้วิจัยได้ออกเป็นหลักฐานตามทัศนะที่สองหน้า 61

<sup>155</sup> ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม

สำหรับตัวอย่างสิ่งที่ขัดขวางในด้านอารมณ์เช่น มีคนที่สามร่วมอยู่ด้วยกัน และคนที่สามเป็นคนที่มึสติปัญญา ถึงแม้ว่าผู้หนึ่ง จะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กก็ตาม

สำหรับตัวอย่างสิ่งที่ขัดขวางในด้านความรู้สึก สัมผัสทั้งห้าเช่น คนใดคนหนึ่งจากคู่สามีภรรยาไวยไม่สามารถที่จะร่วมประเวณีได้ หรือว่าภริยามีเนื้องอกหรือมีกระดูกในช่องคลอด

สำหรับตัวอย่างสิ่งที่ขัดขวางในด้านซรัยัย เช่นสามีภริยาหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่ในเวลาละถือศีลอดในเดือนรอมฎอนหรืออยู่ในช่วงเวลาที่ประกอบพิธีฮัจญ์หรืออุมเราะห์ (Zaidan, 1997 :7/96) (Al-kasani, 1998 :/292) และ (Saiyid sabiq, 1994 :2/222)

เมื่อสามีภริยาได้ร่วมห่อเดียวกันถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามที่ได้กล่าวมาข้างต้น วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาหรือไม่ ? เกี่ยวกับประเด็นนี้นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ได้มีความขัดแย้งกันออกเป็นสองทัศนะด้วยกัน

ทัศนะที่หนึ่ง เป็นทัศนะของมัซฮับหะนะฟีและมัซฮับหัมบะลี๊ ทั้งสองมัซฮับนี้มีทัศนะว่า: เมื่อสามีภริยาได้ร่วมห่อเดียวกันตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวมาข้างต้น วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมาให้แก่ภริยาจำนวนเต็ม ถ้าหากว่าสามีได้หย่าร้างกับภริยาหลังจากได้ร่วมห่อเดียวกันแล้ว ถึงแม้ว่าทั้งสองไม่ได้มีการร่วมประเวณีกันก็ตาม ถ้าหากว่าได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรส และถ้าหากว่าไม่ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสหรือ ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสด้วยสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิลให้แก่ภริยาแทน

(Al-kasani, 1998 :/292) (Ibnuqudamah, 1997 :10/153) (Saiyid sabiq, 1994 :2/222)

สำหรับหลักฐานตามทัศนะสองมัซฮับนี้มีดังต่อไปนี้

#### หลักฐานจากอัลกุรอาน

พระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮู) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ์ อายะฮ์ 20-21

وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تُبَدِّلُوا زَوْجَ مَكَانٍ زَوْجٍ وَعَاطَيْتُمْ إِحْدَهُنَّ  
 قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْبَتِنَا وَإِنَّمَا مِيبِنَا ﴿٢٠﴾  
 وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ  
 مِيبِنًا غَلِيظًا

ความว่า “และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งแทนที่คู่ครองอีกคนหนึ่งและพวกเจ้าได้ให้แก่บาง หนึ่งในหมุ่นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์สินอันมากมายก็ตาม ก็จงอย่าเอาทรัพย์สินนั้นคืน พวกเจ้าจะเอาทรัพย์สินนั้นคืน ด้วยความอุปโลกน์ ความเท็จและการกระทำบาปอันชัดเจนกระนั้นหรือ และพวกเจ้าจะเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้อย่างไรทั้งๆ ที่บางคนของพวกเจ้าได้แนบกายกับอีกบางคนแล้ว และพวกนางก็ได้เอาคำมั่นสัญญาอันหนักแน่นจากพวกเจ้าแล้วด้วย

พัรรอดได้กล่าวว่ : คำว่าอัลอิฟฎอะ (الافضاء) หมายถึงฤดูเสาะห้หะฮ์ ถึงแม้ว่า ได้มีการร่วมประเวณีหรือไม่ได้มีการร่วมประเวณีกันก็ตาม สำหรับหลักฐานทั่ว : อัลอิฟฎอะ (الافضاء) หมายถึงฤดูเสาะห้หะฮ์ คือคำว่า : อัลอิฟฎอะ(الافضاء) มาจากรากคำของคำว่า : (قد خلا بعضكم الى بعض) หมายถึงที่ดินที่มีที่ว่าง ซึ่งมีความหมายว่า: (الفضاء من الارض) ส่วนหนึ่งของพวกท่านไม่ได้เกี่ยวพันกับอีกส่วนหนึ่งของพวกท่าน(Al-jassas,1994 :2/140)

ตามทัศนะสองมัซฮับนี้แล้วในเมื่อสองสามี ภริยาได้ร่วมห้อเดียวกันแล้ว ภริยามีสหิทธิรับ มะฮัรเต็มจำนวนด้วยบทบัญญัติของอายะฮ์นี้<sup>156</sup> เพราะคำว่าอัลอิฟฎอะ(الافضاء) ในอายะฮ์หมายถึงสองสามีภริยาได้ร่วมห้อเดียวกัน(Zaidan,1997 :7/92)

### หลักฐานจากสุนนะห้

หะดีษที่ ได้รายงานจากอัลอะฮฺนาฟ แท้จริงท่านอุมัรและท่านอะลีทั้งสองได้กล่าวว่า :<sup>157</sup>

عن الأحنف أن عليا وعمر قالا : (( إذا أغلق بابا وأرخی سترا فلها الصداق كاملا و عليها العدة ))

ความว่ “ผู้ใดได้ปิดประตูและได้ปล่อยฝ้่ามามลง นางมีสิทธิรับเศาะดาค<sup>158</sup> จำนวนเต็มและนางต้อง มีอิดคะห้<sup>159</sup>”

หะดีษได้รายงานจากชะรอเราะห้ญุศรละบีเอาพา<sup>160</sup>

روي عن زرارة بن أوفى أنه قال : (( قضاء الخفاء الراشدين المهديين أنه من أغلق بابا وأرخی سترا فقد وجب الصداق والعدة ))

<sup>156</sup> ชุเราะห้อันนิซาอ อายะฮ์ 21

<sup>157</sup> หะดีษนี้ หะดีษมุรซัล รายงานโดย อัลคาร์อัลกุฎน้ ในหนังสือซุนันของเขา กิตาบ เศาะดาก บทผู้ที่ได้ลอกประตู และได้ปล่อยฝ้่ามามลง วาญิบแก่ผู้นั้นต้องจ่ายเศาะดากหมายถึงมะฮัร หะดีษเลขที่ 14482 และในหนังสือ Al-muhazab fikhtisarulsunanul kubra กิตาบบนิกายู บท หะดีษเลขที่ 11431

<sup>158</sup> หมายถึงมะฮัร

<sup>159</sup> ผู้วิจัยได้อธิบายแล้วความหมายของอิดคะห้ในหน้า 67

<sup>160</sup> หะดีษนี้ หะดีษมุรซัล รายงานโดย อัลคาร์อัลกุฎน้ ในหนังสือซุนันของเขา กิตาบ เศาะดาก บทผู้ที่ได้ลอกประตู และได้ปล่อยฝ้่ามามลง วาญิบแก่ผู้นั้นต้องจ่ายเศาะดากหมายถึงมะฮัร หะดีษเลขที่ 14484 และในหนังสือ Al-muhazab fikhtisarulsunanul kubra กิตาบบนิกายู บท หะดีษเลขที่ 11433

ความว่า “ได้รายงานจากชะรอเราะห์บุตรเอาฟาได้กล่าวว่า : บรรดาอะลีฟะห์ทั้งสี่ได้ทูลว่า : ผู้ใด  
ได้เปิดประตูและได้ปล่อยผ้ามาลง วาญิบต้องจ่ายเศาะดากและนางต้องมีอิดะห์”

หะดีษที่เล่าจากมุหัมหมัดบุตรอับดุลเราะมันบุตรเซาบานจากท่านนบี (ส็อลลา) ได้กล่าว  
ว่า:<sup>161</sup>

عن محمد بن عبد الرحمن بن ثوبان عن النبي صلى الله عليه وسلم مرسلًا (( من  
كشف خمار امرأة فقد وجد الصداق دخل بها أو لم يدخل ))

ความว่า “ผู้ที่ได้เปิดคลุมหน้าภริยาว่าญิบแก่ผู้นั้นต้องจ่ายเศาะดากได้ร่วมประเวณีกับนางหรือไม่ได้  
ร่วมประเวณีกับนางก็ตาม”

#### หลักฐานจากอิจญ์มาอ

อัลดอฮาบีได้กล่าวว่า : บรรดาเศาะฮาบะห์ทั้งหลายได้อิจญ์มาอกันว่า : เมื่อได้ร่วมหอ  
เดียวกันระหว่างสามีภริยา วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัร ให้แก่ภริยาจำนวนเต็ม (Zaidan, 1997 : 7/92)

ทัศนะที่สองเป็นทัศนะของมัชฮับชาฟีอีและมัชฮับมาลิกีย์ ทั้งสองมัชฮับนี้มีทัศนะว่า:  
ในเมื่อสามีภริยาได้ร่วมหอเดียวกันไม่ถือว่าเป็นการร่วมประเวณี และ ไม่ว่าอิมแก่สามีต้องจ่ายมะฮัร  
ให้แก่ภริยาจำนวนเต็มแต่สามีต้องจ่ายมะฮัรครั้งหนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้ ทัศนะนี้เป็นทัศนะของอิม  
นุอับบาตและอิมนุมัศอูด

หลักฐานตามทัศนะสองมัชฮับนี้มีดังต่อไปนี้

#### หลักฐานจากอัลกุรอาน

พระองค์อัลตอลอฮฺ(สุบหานะฮฺ)ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อัลบะเกาะเราะห์ ฮัยาอะฮฺ 237

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ  
فَرِيضَةً فَيَتَصَفَّ مَا فَرَضْتُمْ

ความว่า “และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนางก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้อง<sup>162</sup> พวกนางโดยที่พวกเจ้าได้  
กำหนดมะฮัร แก่พวกนางแล้ว ก็จงให้แก่นางครั้งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้ากำหนดไว้”

<sup>161</sup> หะดีษนี้ หะดีษมุรตัด หะดีษนี้ในหนังสือ Al-muhazab fikhtisanulsunanul kubra กิตาบนิกายฮฺ บทผู้ที่ได้ลอก  
ประตูและได้ปล่อยผ้ามาลง วาญิบแก่ผู้นั้นต้องจ่ายเศาะดากหมายถึงมะฮัร หะดีษเลขที่ 11435

<sup>162</sup> ก่อนที่พวกเจ้าได้มีการร่วมประเวณีกับนาง



พระองค์อัลลอฮฺ(สุบฮานะฮฺ) ได้วาญิบแก่สามีฝ่ายหนึ่งของมะฮฺรัที่ได้อำหนดไว้ หากว่าได้มีการหย่าร้างกันก่อนมีการร่วมประเวณีกัน หากได้กำหนดมะฮฺรัคนทำสัญญาสมรส

คำว่า : อัลมัสน์ (المس) ในอายะฮฺ หมายถึง ได้มีการร่วมประเวณีกัน พระองค์อัลลอฮฺ (สุบฮานะฮฺ) ไม่ได้ชี้แจงว่า : ได้มีคุณละสุเสาะหิหะฮฺกันหรือไม่? ถ้าสำหรับผู้ที่ได้วาญิบให้จ่ายมะฮฺรั ด้วยสาเหตุมาจากได้มีคุณละสุเสาะหิหะฮฺ เพียงอย่างเดียว ผู้นั้นได้เป็ของเบบบบบัญญัติ (مخالفة النص)

พระองค์อัลลอฮฺ(สุบฮานะฮฺ) ได้คร้ดไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮฺ 20-21

وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَبْدِلَ زَوْجَ مَكَانَ زَوْجٍ وَعَاتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ  
قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بِهْتَابًا وَإِذَا مَبِيئًا ﴿٢٠﴾  
وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ  
مِيثَاقًا غَلِيظًا

ความว่า “ และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งแทนที่คู่ครองอีกคนหนึ่งและพวกเจ้าได้ให้ แก่นาง หนึ่งในหมู่ นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์สินอันมากมายก็ตามก็จงอย่าเอาทรัพย์สินนั้นคืนพวกเจ้าจะ เอาทรัพย์สินนั้นคืนด้วยความอุปโลกน์ ความเท็จและการกระทำบาปอันชัดเจนกระนั้นหรือและพวก เจ้าจะเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้อย่างไรทั้งที่บางคนของพวกเจ้าได้แนบกาย<sup>163</sup>กับอีกบางคนแล้วและพวก นางก็ได้เอาคำมั่นสัญญาอันหนักแน่นจากพวกเจ้าแล้วด้วย”

คำว่าอัลอิฟฎาอะ(الافضاء) ในอายะฮฺ หมายถึง ได้มีการร่วมประเวณีกัน และไม่ต้องจ่าย มะฮฺรันอกจากว่า ได้มีการร่วมประเวณีกันระหว่างสามีภริยา

หลักฐานจากสุนนะห์

หะดีษที่เล่าจากอิบน์อับบาสได้กล่าวว่<sup>164</sup> :

عن ابن عباس أنه قال : (( في الرجل يتزوج المرأة يخلو بها ولا يمسهَا ثم يطلقها

<sup>163</sup> ทั้งๆที่ได้มีการร่วมประเวณีกับนางแล้ว

<sup>164</sup> หะดีษนี้ในหนังสือ Al-muhazab fikhtisarulsunanul kubra กิตาบุนิกาย บท สามีได้ร่วมหอกับภริยาลงจากนั้น ได้หย่ากันก่อนให้ร่วมประเวณีกัน หะดีษเลขที่ 11426

: ليس لها إلا نصف الصداق ، لأن الله يقول :

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ  
فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ

ความว่า “และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนางก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้อง” พวกนางโดยที่พวกเจ้าได้กำหนด มะฮัร แก่นางแล้ว ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้ากำหนดไว้<sup>165</sup>”

เมื่อสามีได้สมรสกับภริยาและได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรส หลังจากนั้นได้หย่ากับภริยาก่อนได้ร่วมประเวณีกัน ภริยามีสิทธิรับครึ่งหนึ่งของมะฮัรที่ได้กำหนดไว้และภริยาไม่ต้องมีอคติหรือถ้าหากว่าสามีไม่ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสให้แก่ภริยา สามีต้องจ่ายมรดอกะห์ให้แก่ภริยา

(Al-muhazab fikhtisarulsunanul kuba ,2001:6/2826)

แท้จรมะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบต้องจ่ายเมื่อ ได้ถูกกำหนดไว้โดยได้รับผลประโยชน์ที่สมบูรณ์จากการทำสัญญาสมรส สำหรับผลประโยชน์ที่สมบูรณ์ที่ได้รับจากการทำสัญญาสมรสเมื่อสามีภริยาสามารถ ได้มีการร่วมประเวณีกันและไม่บรรลุผลการร่วมประเวณีระหว่างสามีภริยาเพียงแต่ทั้งสองได้ร่วมห่อเดียวกันโดยไม่ได้มีการร่วมประเวณีกันและไม่วาญิบต้องจ่ายมะฮัรจำนวนเต็มเพียงแต่สามีภริยาได้ร่วมห่อเดียวกันเท่านั้น

(Al-dusuqi,Shamsudin bin Muhammad:1998:2/438)และ(Al-nawawi,1996/18/17)

จาก สาม เงื่อนไขที่ผู้วิจัยได้กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า : มะฮัรตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสตรีอย่างสมบูรณ์ ในสองเงื่อนไขแรก คือในกรณี สามี ภริยาได้ร่วมประเวณีกันและฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิตหลังจากได้กำหนดมะฮัรแล้ว ตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่

ถ้าเกิดฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิตก่อนได้กำหนดมะฮัร มัซฮับทั้งสี่มีทัศนะที่แตกต่างกัน ออกเป็นสองทัศนะด้วยกัน

ตามทัศนะมัซฮับมาลิกีย์: ภริยาไม่มีสิทธิรับมะฮัรแต่มีสิทธิรับมรดอกะห์และมรดก

ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟียะ ซาฟีอีย์และหัมบะลียะได้กล่าวว่า : ภริยามีสิทธิรับมะฮัรและมรดก

สำหรับเงื่อนไขที่สาม เมื่อสามี ภริยาได้ร่วมห่อเดียวกันนักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ได้มีทัศนะที่แตกต่างกัน ออกเป็น สองทัศนะกัน

<sup>165</sup> ก่อนที่พวกเจ้าได้มีการร่วมประเวณีกับนาง

<sup>166</sup> ซูเราะห์อัลบะเกาะเราะฮ์อายะฮ์ 237

ทัศนะที่หนึ่งเห็นทัศนะมัซฮับหะนะฟีและหัมบะลี เมื่อสามีภริยาได้ร่วมหอเดียวกัน สามีต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาจำนวนเต็ม เปรียบเสมือนทั้งสองได้มีการร่วมประเวณีกันและมะฮัรตกเป็นกรรมสิทธิ์ของภริยาอย่างสมบูรณ์

สำหรับทัศนะมัซฮับมาลิกีย์และชาฟีอี : เมื่อสามีภริยาได้ร่วมหอเดียวกันแล้ว สามีต้องไม่ต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาจำนวนเต็มแต่ต้องจ่ายครึ่งหนึ่งของมะฮัร ได้กำหนดไว้และสามีต้องจ่ายมรดกให้ให้แก่ภริยาแทน ถ้าหากว่าสามีไม่ได้กำหนดมะฮัรให้แก่ภริยาและมะฮัรตกเป็นกรรมสิทธิ์ของภริยาเพียงครึ่งหนึ่งจากจำนวนของมะฮัรที่ได้กำหนดไว้เท่านั้น

### มะฮัรมิฮิล

มัซฮับหะนะฟีได้นิยามมะฮัรมิฮิลว่า : มะฮัรของสตรีผู้หนึ่งที่เท่าเทียมกับภริยาคนทำสัญญาสมรสจากตระกูลของบิดาไม่ใช่ตระกูลของมารดาถ้าหากว่ามารดานั้นไม่ได้มาจากตระกูลของบิดา เช่น พี่สาว น้องสาว ป้า อา ลูกสาวของป้า ลูกสาวของอา ที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

สำหรับคุณลักษณะที่ต้องมาวัดและมาพิจารณาในการกำหนดมะฮัรมิฮิลมีดังต่อไปนี้

ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสวยงาม สติปัญญาความเฉลียวฉลาด ความศรัทธาและความเคร่งครัดในศาสนา ถ้าหากว่าคุณลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้นมีความแตกต่างกัน ทำให้มะฮัรมิฮิลมีความแตกต่างกันไปด้วยและต้องเพิ่มมะฮัรให้แก่สตรีถ้าหากว่าคุณลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นดีกว่าและมีอายุที่น้อยกว่า การมาวัดและมาพิจารณาในการกำหนดมะฮัรมิฮิลระหว่างสตรีสองคนนั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เท่าเทียมกัน เพื่อให้สตรีคนหนึ่งได้รับมะฮัรเท่าเทียมกันกับสตรีอีกคนที่เป็นญาติสนิทของนาง ถ้าหากไม่มีสตรีผู้ใดทางฝ่ายบิดาของนางที่มีคุณลักษณะที่เหมือนกันกับนางต้องมาวัดและมาพิจารณากับสตรีที่มีคุณลักษณะที่เท่าเทียมกันกับครอบครัวบิดาของนางอาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันกับนางที่มีคุณลักษณะที่เท่าเทียมกันกับนาง ถ้าหากไม่มีสตรีผู้ใดที่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันที่มีคุณลักษณะเท่าเทียมกันกับนาง ต้องยึดถือคำกล่าวของสามีพร้อมกับให้สามีนั้นสาบานว่าไม่มีสตรีผู้ใดที่มีคุณลักษณะเท่าเทียมกันกับนางจริงเพราะว่าสามีนั้นเป็นคนที่ปฏิเสธที่จะเพิ่มมะฮัรในสิ่งที่ภริยาเรียกร้อง (Al-zuhaili, 1989:7/226)

มัซฮับมาลิกีย์ได้นิยามมะฮัรมิฮิลว่า : มะฮัรที่ถูกเรียกให้แก่ภริยาโดยต้องนำไปพิจารณากับญาติของนางที่มีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกันที่สุด เช่น พี่เลี้ยง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสวยงาม

สำหรับญาติสนิทของภริยาที่ใกล้ชิดที่สุด คือ พี่สาว น้องสาวของภริยาที่ร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือที่ร่วมบิดาเดียวกันและไม่สามารถไปพิจารณากับมารดาของนางหรือป้า อา เพราะว่าเขาเหล่านั้นบางครั้งไม่ได้มาจากตระกูลของบิดา (Al-dardir : 2/316) และ (Ibnujaza:204)

มัชฮับฮาฟิฮียัได้นิยามมะฮัรมิยิลว่า : มะฮัรที่ถูกเรียกให้แก่สตรีโดยต้องนำไปพิจารณา กับบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดก่อนจากบรรดาญาติสตรีของทายาทที่เป็นอะซอบะห์ทางฝ่ายบิดา

สำหรับบรรดาญาติสตรีของทายาทที่เป็นอะซอบะห์ทางฝ่ายบิดาที่ใกล้ชิดที่สุดคือ พี่สาว น้องสาว บุตรสาวของพี่ชาย บุตรสาวของน้องชาย บุตรสาวของป้า บุตรสาวของอา ถ้าหากไม่มี ญาติสตรีของทายาทที่เป็นอะซอบะห์ทางฝ่ายบิดา ต้องไปวัดและไปพิจารณาญาติสตรีของทายาท ทางฝ่ายมารดาเช่น ป้า น้า เพราะว่าทั้งสองเป็นทายาทที่ใกล้ชิดที่สุดทางฝ่ายมารดา ถ้าหากว่าไม่มี ญาติสตรีของทายาททางฝ่ายมารดาต้อง ไปวัดและไปพิจารณากับสตรีที่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันที่มี คุณสมบัติที่ใกล้เคียงที่สุด (Al-ansari,Zakaria:2/263)

มัชฮับหัมบาลียัได้นิยามมะฮัรมิยิลว่า : มะฮัรของสตรีผู้หนึ่งที่ต้อง ไปวัดและ ไปพิจารณา กับญาติสนิทของนางที่มีคุณสมบัติเท่าเทียมกับนางจากครอบครัวของนางทางฝ่ายบิดาและมารดา ของนาง เช่น พี่สาว น้องสาว ของนาง ลูกสาวของป้า ลูกสาวของอา (Ibnuqudamah, 1997:10/151)

จากทัศนะมัชฮับทั้งสองสามารถสรุปได้ว่า : คุณสมบัติที่ต้อง ไปวัดและ ไปพิจารณาในการ กำหนดมะฮัรมิยิลคือความเคร่งครัดในศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสวยงาม สติปัญญาความ เด็ดขาดฉลาด มารยาทงาม อายุ เกียรติยศ สำหรับเกียรติยศในที่นี้หมายถึงบิดามารดาเป็นผู้ที่มี เกียรติ มีชื่อเสียง เป็นคนที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนที่มีความรู้ เป็นคนที่มีความอ่อนโยนมีความสุภาพ เป็นคนที่มีความเที่ยงธรรม มีตำแหน่งและสิ่งอื่นๆ อีกที่นับว่าเป็นสิ่งที่มีผลต่อพิจารณาในการ กำหนดมะฮัรมิยิล

สำหรับวันเวลาที่กำหนดมะฮัรมิยิล ถ้าหากว่าการสมรสนั้นเป็นการสมรสที่ถูกต้อง ตามหลักกฎหมายอิสลาม ต้องไปวัดและไปพิจารณาคุณสมบัติที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในวันที่สอง สามกรียาได้ทำสัญญาสมรส ถ้าหากว่าการสมรสนั้น เป็นการสมรสที่ผิดหลักกฎหมายอิสลาม ต้องไปวัดและไปพิจารณาคุณสมบัติที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในวันที่สามกรียาได้มีการร่วมประเวณี กันเพราะว่าวันนั้นเป็นวันที่ต้องกำหนดมะฮัรมิยิล (Al-zuhaiti,1989 :7/268)

## เงื่อนไขที่ใช้กับมะฮัรมิยิล

### 1 นิกาฮัตฟวิฏ

นิกาฮัตฟวิฏ เป็นการทำสัญญาสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามทุกประการเว้น แต่ไม่กำหนดมะฮัรเท่านั้น สำหรับสตรีที่ได้มอบอำนาจของนางในการนิกาฮัตฟวิฏเรียกว่า : (المفوضة) มุฟาวะฎะห์ พยัญชนะตัวว่าอ่านด้วยสะกดข้างใต้หมายถึง สตรีที่ได้ส่งมอบอำนาจใน การกำหนดมะฮัร ของนางให้แก่สามีของนาง ถ้าหากอ่านว่า : (المفوضة) มุฟาวะฎะห์ พยัญชนะ ตัวว่าอ่านด้วยสะกดข้างบนหมายถึงสตรีที่ได้ส่งมอบอำนาจในการกำหนดมะฮัรของนางให้แก่ ะลียะห์ของนางเอง การทำสัญญาสมรสประเภทนี้เรียกว่า : สัญญาคัฟวิฏ มัชฮับทั้งสองได้นิยามความ หมายนิกาฮัตฟวิฏแตกต่างกันตามทัศนะและแนวทางของแต่ละมัชฮับของพวกเขา

นัซฮัษนะฟีได้ให้นิยามนิกาฮุดฟิฎวว่า : เป็นการสมรสระหว่างชายและสตรีโดยไม่ได้ระบุหรือกำหนดชะฮัดคอนทำสัญญาสมรส มุหาวิฎวาท์ หมายถึงสตรีที่ได้ส่งมอบอำนาจการสมรสของนางให้แก่วะลีย์หรือสามีของนาง โดยไม่มีมะฮัร เช่น ชายผู้หนึ่งได้กล่าวแก่วะลีย์ของสตรีผู้หนึ่งว่า : ท่านจงสมรสฉันกับสตรีผู้นี้วะลีย์ของสตรีผู้นั้น ได้กล่าวว่า : ฉันรับคำเสนอของท่านและทั้งสองไม่ได้กล่าวหรือกำหนดชะฮัดให้แก่สตรีผู้นั้น ถ้าหากว่าสามีได้มีการร่วมประเวณีกับภริยาหรือสามีได้เสียชีวิตก่อน ได้กำหนดชะฮัดให้แก่ภริยา นางมีสิทธิได้รับมะฮัรมิฮิลและถ้าหากว่าสามีได้หย่าภริยาก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกัน ภริยาไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องมะฮัร กล่าวคือสามีไม่มีพันธะใดๆ ที่ต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาแต่ว่าสามีต้องจ่ายมุดอะห์ให้แก่ภริยาแทน

(Al-kasani,1998:2/273)และ(Ibnuabidin:2/460)

นัซฮัมาลิกีย์ได้ให้นิยามนิกาฮุดฟิฎวว่า : เป็นการทำสัญญาสมรสโดยไม่มีมะฮัรแต่ว่าไม่ได้มีการยกเลิกชะฮัด โดยทั้งสองฝ่ายทั้งชายผู้เป็นสามีและสตรีผู้เป็นภริยาต่างฝ่ายต่างเจียบ โดยไม่ได้เอ่ยถึงมะฮัรและไม่ได้มีการมอบอำนาจมะฮัรแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง

ถ้าหากสามีภริยาได้มีการร่วมประเวณีกัน โดยทั้งสองได้การตกลงกันจะทำการสมรสโดยไม่มีมะฮัร การสมรสในรูปแบบดังกล่าวไม่เรียกว่า : นิกาฮุดฟิฎวแต่เรียกว่า : สมรสโมชะสามารถอธิบายโดยถ้อยคำอย่างหนึ่งว่า : สามีภริยาต่างฝ่ายต่างก็เจียบ โดยทั้งสองไม่ได้กำหนดชะฮัดคอนทำสัญญาสมรสหรือทั้งสองฝ่ายได้มอบอำนาจกำหนดชะฮัดให้คนนอก ในกรณีนี้สามีไม่สามารถมีการร่วมประเวณีกับภริยาได้จนกว่ามะฮัรจะถูกกำหนดไว้ชัดเจนก่อนเสียก่อน ถ้าหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้กำหนดชะฮัดหลังจากได้มีการมอบหมายไปแล้ว จำเป็นแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรตามที่ได้กำหนดไว้ ในเมื่อมะฮัรได้กำหนดให้แก่ภริยาแล้ว ภริยามีสิทธิที่จะรับมะฮัรเท่ากับมะฮัรมิฮิลหรือมากกว่ามะฮัรมิฮิลอีก และถ้าหากว่ามะฮัรที่ได้กำหนดให้แก่ภริยานั้นน้อยมะฮัรมิฮิล นางมีสิทธิที่ไม่รับเงินแต่นางได้ให้ความยินยอม และถ้าหากว่าการกำหนดชะฮัดมากกว่ามะฮัรมิฮิลสามีมีสิทธิเลือกแนวทางสามประการด้วยกัน

1. เลือกจ่ายมะฮัรตามที่ได้กำหนดไว้
2. เลือกที่จ่ายมะฮัรตามมะฮัรมิฮิล
3. ไม่ได้กำหนดใดๆ( يطلق )

ถ้าหากสามีได้เสียชีวิตก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันและก่อนได้กำหนดชะฮัดนางไม่มีสิทธิรับมะฮัรแต่นางมีสิทธิรับมรดกและถ้าหากว่าสามีได้หย่าภริยาก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันสามีไม่ต้องจ่ายครั้งหนึ่งจกมะฮัรนอกจากว่าสามีได้กำหนดชะฮัดให้แก่นางแล้ว ถ้าหากว่าสามีได้กำหนดชะฮัดมิฮิลให้แก่ภริยาหรือได้กำหนดชะฮัด โดยได้รับความยินยอมจากภริยาแล้วก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน สามีต้องจ่ายครั้งหนึ่งของมะฮัรที่ได้กำหนดไว้และถ้าว่าได้มอบอำนาจกำหนดชะฮัดให้แก่คนนอกก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้การมอบอำนาจเช่นนี้เรียกว่า : นิกาฮุดอ์กิม

นิกาสุดฮุกิมก็เปรียบเสมือนนิกาสุดฟวิฏ คือ การทำสัญญาสมรสโดยไม่มีการกำหนดมะฮัรและ ไม่มีการยกเลิกมะฮัร(Ibn Juzai : 203) (Al dardir :2 / 449)

มัซฮับฮาฟีอี ได้ให้นยามนิกาสุดฟวิฏเหมือนกับมัซฮับหะนะฟีย์ ถ้าหากได้กล่าวว่:คัพวิฏเฉยๆ โดยไม่ได้จำกัดความใดๆหมายถึงคัพวิฏอัลบฎอ (البضع) กล่าวคัพวิฏอัลบฎอหมายถึงผู้ที่เป็นบิดาได้สมรสลูกสาวของเขาโดยบีบบังคับและได้ทำการสมรสโดยไม่มีมะฮัรหรือว่าผู้ที่เป็นวะลีไม่ได้เอ่ยถึงมะฮัรหรือผู้ที่เป็นวะลีได้ตั้งเงื่อนไขว่าจะทำการสมรสโดยไม่มีมะฮัร

สำหรับบทบัญญัติ(หุกุม)นิกาสุดฟวิฏอัลบฎอตามทัศนะที่ถูกต้องที่สุดของนักกฎหมายอิสลามสามิไม่ต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาด้วยสาเหตุมาจากการทำสัญญาสมรสเพียงอย่างเดียวเพราะถ้าหากว่าสามิวายิมต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาด้วยสาเหตุมาจากการทำสัญญาสมรสเพียงอย่างเดียว ก็ต้องจ่ายมะฮัรครั้งหนึ่งด้วยสาเหตุการหย่าร้างกัน และต้องกำหนดมะฮัรให้แก่ภริยาตามจำนวนที่ทั้งสองได้ตกลงกัน ในเมื่อได้กำหนดมะฮัรให้แก่ภริยาแล้วมะฮัรที่ถูกกำหนดคนนั้นเปรียบเสมือนมะฮัรมุสัหม่าที่สามิจำเป็นต้องจ่ายด้วยสาเหตุมาจากการร่วมประเวณีกันหรือเกิดการเสียชีวิตและต้องจ่ายครั้งหนึ่งด้วยสาเหตุการหย่าร้างกันก่อนได้มีการร่วมประเวณีกันเพราะว่ามะฮัร ได้กำหนดให้แก่ภริยาแล้วเปรียบเสมือนว่ามะฮัรนั้นได้ถูกกำหนดไว้แล้วคณทำสัญญาสมรส

ก่อนที่สามิจะมีการร่วมประเวณีกับภริยา นางสามารถเรียกร้องเพื่อให้สามิกำหนดมะฮัรให้แก่นางก่อนและต้องได้รับความยินยอมจากนางอีกด้วย ตามทัศนะที่ถูกต้องที่สุดสามารถกำหนดมะฮัรเป็นค่างชำระและสามารถกำหนดมะฮัรสูงกว่ามะฮัรมิยิล ถ้าหากว่าสามิคัดค้านไม่ยอมกำหนดมะฮัรตามที่ภริยาได้เรียกร้องหรือว่าทั้งสองเกิดมีการขัดแย้งกันในการกำหนดมะฮัร ผู้พิพากษา(หะกิม)ต้องกำหนดมะฮัรมิยิลแทนให้แก่ภริยา ถ้าหากว่าสามิไม่ได้กำหนดมะฮัรให้แก่ภริยาจนทั้งสองได้มีการหย่าร้างกัน ภริยาไม่มีสิทธิ์เรียกร้องมะฮัรจากสามิ ทัศนะนี้เหมือนกับทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในซูเราะห้อัลบะเกาะเราะห้อายะฮ์ 237:

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ

ความว่า “และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนางก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้องนาง”<sup>167</sup> “โดยที่พวกเจ้าได้กำหนดมะฮัรแก่นางนางแล้ว ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้ากำหนดไว้”

อายะฮ์นี้บ่งชี้ว่า : ในเมื่อสามิไม่ได้กำหนดมะฮัรให้แก่ภริยา สามิไม่ต้องจ่ายครึ่งหนึ่งจากมะฮัรและถ้าหากว่าสามิภริยาหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิตก่อนได้กำหนดมะฮัรให้แก่ภริยาจำเป็น

<sup>167</sup> ก่อนที่จะสมสู่นางหรือก่อนที่ได้ร่วมประเวณีกับนาง

แก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิลตามที่ชนะที่ถูกต้องที่สุดเพราะว่าการเสียชีวิตเปรียบเสมือนการร่วมประเวณีกัน ที่จำเ็นต้องจ่ายมะฮัรและเพราะว่าบรเวร อุบุตร วาซิก ได้สมรสกับสตรีผู้หนึ่ง โดยไม่มีมะฮัร ต่อมาสามีของนาง ได้เสียชีวิตก่อนที่เขาได้กำหนดให้แก่นางและท่านรศูดุลลอฮ์ (ศ็อล) ได้ตัดสินโดยให้มะฮัรมิยิลแก่นาง โดยได้ไปพิจารณาและเปรียบเทียบกับญาติสนิทของนางและให้มรดกแก่นางอีกด้วย

สรุปได้ว่า : นิกาฮัตฟวิฏตามทัศนะมัซฮับชาฟีอีไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าใดๆ เลยคอนทำสัญญาสมรสตามที่ชนะที่ถูกต้องที่สุดและการกำหนดมะฮัรต้องได้รับความยินยอมจากภริยาอีกด้วย และถือว่าไม่ถูกต้องหลักกฎหมายอิสลาม ถ้าหากว่าคนนอกได้กำหนดมะฮัรด้วยทรัพย์สินของเขาเองให้แก่ผู้เป็นภริยาเพราะได้เที่ยงแทนความหมายของการทำสัญญาสมรสและถ้าหากว่าสามีได้หย่าร้างกับภริยาก่อนกำหนดมะฮัรและก่อนได้มีการร่วมประเวณีกันภริยาไม่มีสิทธิ์จะเรียกครึ่งหนึ่งจากมะฮัรดังอายะฮ์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นและตามทัศนะที่ถูกต้องที่สุดสามีต้องจ่ายครึ่งหนึ่งจากมะฮัรด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิตก่อนมะฮัรจะถูกกำหนด (Al-sharbini, 1994:4/380)

มัซฮับหัมบะลีได้แบ่งนิกาฮัตฟวิฏออกเป็นสองประเภทด้วยกัน

ประเภทที่หนึ่งคัพฟิฏอัลบฎอ สำหรับคัพฟิฏอัลบฎอผู้วิจัยได้อธิบายแล้วตามทัศนะมัซฮับชาฟีอี

ประเภทที่สองคัพฟิฏมะฮัรหมายถึงชายผู้หนึ่งได้ทำการสัญญาสมรสกับสตรีผู้หนึ่งตามความต้องการของนางหรือตามความต้องการของชายหรือตามความต้องการของวะลีหรือตามความต้องการของคนนอกนอกเหนือจากสามีภริยาหรือผู้เป็นวะลีได้กล่าวว่า : ฉันได้สมรสท่านกับนางตามความต้องการของฉัน การสมรสตามรูปแบบที่ได้กล่าวมานั้นเป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามแต่ว่า วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิลเพราะว่าภริยานั้น ไม่ยินยอมทำการสมรสจากนอกจากด้วยมะฮัรแต่ว่ามะฮัร ไม่ได้กำหนด

นิกาฮัตฟวิฏสองประเภทที่ได้กล่าวมาข้างต้นจำเป็นแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิลด้วยสาเหตุมาจากการทำสัญญาสมรสเพราะว่าภริยานั้นมีสิทธิ์เรียกร้องเพื่อให้สามีนั้นจ่ายมะฮัรเมื่อได้ทำสัญญาสมรสเรียบร้อยแล้ว มะฮัรมิยิลก็เปรียบเสมือนมะฮัรมุสัมา ถ้าหากว่ามะฮัรมิยิลไม่ ต้องจ่ายด้วยสาเหตุจากการทำสัญญาสมรส ก็ไม่ต้องจ่ายเหมือนกันในกรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจากคู่สามีภริยา ได้เสียชีวิตหรือ ได้มีการร่วมประเวณีกันและถ้าหากว่าสามีภริยาได้มีการร่วมประเวณีกันก่อนที่มะฮัรจะถูกกำหนด จำเป็นแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิลให้แก่ภริยาและถ้าหากว่าสามีภริยาได้ตกลงกันที่จะกำหนดมะฮัร โดยทั้งสองได้บรรณินติกาวะและมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด จำเป็นต้องยึดถือมะฮัรที่ทั้งสองได้กำหนดไว้และมะฮัรที่ทั้งสองได้กำหนดไว้แล้วเปรียบเสมือนมะฮัรมุสัมาที่ ได้กำหนดไว้คอนทำสัญญาสมรสจะมากหรือน้อยก็ตามคือต้องจ่ายมะฮัรครึ่งหนึ่งในการกรณีที่ทั้งสองได้มีการหย่าร้างกันก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันในการนี้ไม่ต้องจ่ายมุดอะห์เพราะว่าได้ครอบคลุม คำคำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ในซูเราะห์อัลบะเกาะเราะห์อายะฮ์ 237 ที่ว่า:

وَإِنْ طَلَعْتُمْ وَّهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ  
قَرِيضَةً فَيَصْفُ مَا فَرَضْتُمْ

ความว่า “และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนางก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้องนางโดยที่พวกเจ้าได้กำหนด  
มะฮัรให้แก่นางแล้ว ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้าได้กำหนดไว้”

และถ้าหากว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภริยาได้เสียชีวิตก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันและก่อนได้  
กำหนดมะฮัรให้แก่ภริยา ภริยามีสิทธิ์ได้รับมะฮัรมิถและถ้าหากว่าสามีได้หย่าภริยาก่อน ได้มีการ  
ร่วมประเวณีกัน ภริยาไม่มีสิทธิ์รับมะฮัรแต่มีสิทธิ์รับมรดกแทนเพราะได้ครอบครองคำคำรัสของ  
พระองค์อัลลอฮฺ(สุบหานะฮูฯ)ในซูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อยะฮ์ 236 ที่ว่า :

وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرَهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرَهُ مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ  
حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ

ความว่า “และจงให้นางได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกแก่พวกนางโดยหน้าที่ของผู้มีเงินนั้นคือตามกำลัง  
ความสามารถของเขาเป็นการให้ประโยชน์โดยชอบธรรมเป็นสิทธิ์เหลือผู้กระทำดีทั้งหลาย”

เกี่ยวกับนิกาฮ์ตัฟวิฎตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า มัซฮับ  
ทั้งสี่ได้เห็นพ้องกันว่านิกาฮ์ตัฟวิฎเป็นการสมรสที่มีได้ระบุหรือกำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรส  
ซึ่งสามีต้องจ่ายมะฮัรมิถให้แก่ภริยาตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่และต้องจ่ายมรดกอย่างเดียวกันหากได้มี  
การหย่าร้างกันก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันและก่อนได้กำหนดมะฮัรและสามีจำเป็นต้องจ่ายมะฮัร  
มิถเหมือนกันด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิตก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันและก่อนได้กำหนดมะ  
ฮัรตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี ซาฟีอีและหัมบะลี๊ยฺศจากทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ สามีไม่จำเป็นต้อง  
จ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิต (Alzuhaili, 1989: 7/271-272)

**การสมรสที่ได้ตกลงกันโดยไม่มีมะฮัร**

การสมรสที่ได้ตกลงกันระหว่างสามีภริยาว่า: จะทำการสมรสโดยปราศจากมะฮัร การ  
สมรสที่มีเงื่อนไขตามที่ได้อธิบายมา วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิถให้แก่ภริยา หากว่าทั้งสองได้มีการ  
ร่วมประเวณีกันหรือเกิดเสียชีวิตฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภริยาตามทัศนะส่วนใหญ่ของนัก  
กฎหมายอิสลาม คือ ตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี ซาฟีอีและหัมบะลี๊ยฺศ เพราะการสมรสที่ได้มีการ



ตกลงกันโดยปราศจากมะฮัรเป็นเงื่อนไขที่โมฆะ การกำหนดเงื่อนไขที่โมฆะ เป็นเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้ การกำหนดเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้จะไม่ส่งผลให้สัญญาสมรสเป็นโมฆะ ไปด้วยตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี ซาฟีอี และหัมบะลี

สำหรับทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ ในเมื่อสามีภริยาได้ตกลงกันว่า จะทำการสมรสโดยปราศจากมะฮัร การทำสัญญาสมรสเป็นโมฆะ เพราะการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นโมฆะจะส่งผลให้การทำสัญญาสมรสเป็นโมฆะไปด้วย ในกรณีนี้ ถ้าหากว่าสามี ภริยาได้มีการร่วมประเวณีกัน วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยัลให้แก่ภริยาและสามีไม่ต้องจ่ายค่าใดๆ เลยให้แก่ภริยาด้วยสาเหตุมาจากการหย่าร้างกันหรือเกิดมีการเสียชีวิตฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภริยา ถ้าหากว่าทั้งสองยังมีได้มีการร่วมประเวณีกัน ถ้าหากว่าทั้งสองได้มีการร่วมประเวณีกันแล้ว วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัร มิยัลเช่นกัน

ในหัวข้อนี้สามารถสรุปได้ว่า : การสมรสที่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าจะทำการสมรสโดยปราศจากมะฮัรถือว่าเป็นเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้ การกำหนดเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้ไม่ส่งผลให้สัญญาสมรสเป็นโมฆะ ไปด้วยตามทัศนะมัซฮับหะนะฟี ซาฟีอี และมัซฮับหัมบะลี และสามีต้องจ่ายมะฮัรมิยัล ถ้าหากว่าได้มีการร่วมประเวณีกันหรือเกิดมีการเสียชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจากคู่สามีภริยา ผิดจากทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ ตามทัศนะมัซฮับนี้ การกำหนดเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้ส่งผลให้การสมรสเป็นโมฆะไปด้วยและสามีต้องจ่ายมะฮัรมิยัลให้แก่ภริยา ถ้าหากว่าได้มีการร่วมประเวณีกันและสามีไม่ต้องจ่ายค่าใดๆ เลย หากว่าได้มีการหย่าร้างกันหรือเสียชีวิตฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภริยา

(Alzuhaili, 1989:7/272)

### การสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้

การสมรสที่ได้ระบุหรือ ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสด้วยสิ่งที่ศาสนาอิสลาม ถือว่าไม่เป็นทรัพย์สินตั้งแต่แรก เช่น ซากสัตว์ที่ตายแล้ว หรือ ได้กำหนดสิ่งที่ถือว่าไม่เงินสิ่งที่มีค่า เช่น เมล็ดแป้งสาลีหนึ่งเม็ดหรือน้ำหนึ่งหยดหรืออื่นๆอีก จากสิ่งที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์หรือ ได้กำหนดสิ่งที่ศาสนาอิสลาม ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมาย เช่น สุกร สุราฯ ถ้าหากว่าสามีนั้นเป็นคนที่มีนับถือศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่าภริยานั้นเป็นคนที่มีนับถือศาสนาที่ต่างจากฟากฟ้า(กิตาบียะฮ์)ก็ตาม หรือ ได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบได้ เช่น นกที่กำลังบินอยู่บนท้องฟ้าหรือ ได้กำหนดสิ่งที่สามารถถือครองได้ เช่น แร่ธาตุที่อยู่ใต้ดินหรือ ได้กำหนดสิ่งที่ไม่รู้คุณลักษณะ ประเภทหรือชนิด จากสิ่งที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ เมื่อได้กำหนดสิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นมะฮัร วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยัลหากว่า ได้เกิดมีการร่วมประเวณีกันหรือเกิดการเสียชีวิตก่อน ได้มีการร่วมประเวณีกันตามทัศนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลาม คือมัซฮับหะนะฟี ซาฟีอี และมัซฮับหัมบะลี (Alzuhaili, 1989:7/272 )

สำหรับทัศนะมัชฮับมาลิกีย์ ในเมื่อได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถเป็นมะฮัร การทำสัญญาสมรสนั้น เป็น โฆนะ และภริยาไม่มีสิทธิรับมะฮัรมิซิด นอกจากได้มีการร่วมประเวณีกันแล้วและถ้าหากว่าสามี ภริยาได้แยกทางกันก่อนได้มีการร่วมประเวณีกันด้วยสาเหตุมาจากการหย่าร้างกันหรือเสียชีวิตฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด ภริยาไม่มีสิทธิรับค่าใดๆ เลยจากสามีตามที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงมาแล้ว (Al-dardir:440)